

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA STAVEBNÍ, OBOR GEODÉZIE A KARTOGRAFIE
KATEDRA GEOMATIKY

název předmětu

FREE SOFTWARE GIS

název úlohy

Semestrální práce

akademický rok	semestr	studijní skupina	vypracoval(a)	Datum	klasifikace
2016/2017	4.	59	Patricie Vévodová	15. 6. 2017	

Kartografické metody v QGIS

Cílem semestrálního projektu je vypracování tutoriálu na tvorbu kartografických metod v QGIS. V této práci je popsán postup tvorby různých druhů kartogramů, tečková a dasymetrická metoda a možnosti zobrazení popisů a symbologie.

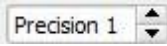
Pro tuto práci byl použit program QGIS 2.18.7 Las Palmas de G. C. Použitá data byla získána z databáze ArcCR500 a ze stránek ČSÚ. Výsledný návod je nahrán na serveru GitHub.

Tvorba kartogramů

1) Jednoduchý pravý kartogram

Pro ukázkou tvorby jednoduchého kartogramu byla zvolena mapa míry nezaměstnanosti v okresech ČR, pro jejíž tvorbu byla použita vektorová data *OkresyPolygon* z databáze ArcCR500.

Postup:

- 1) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy* a v něm záložky *Styl*. Pro tvorbu kartogramu byla použita možnost *Odstupňovaný*, která umožňuje rozdělit hodnoty do intervalů a vybrat počet tříd.
- Sloupec: možnost vybrat sledovaný jev, pomocí lze vybírat atributy na základě výrazu.
- Symbol: umožňuje vybrat typ symbolu a měnit barvy, typy výplně, šířku ohraničení atd.
- umožňuje nastavit počet desetinných míst v legendě, zaškrtnutím *Oříznout se odstraní nuly za desetinnou čárkou u hodnot v legendě*
- Barevný rozsah: výběr barev a možnost nastavit vlastní barevný rozsah, zaškrtnutím *Invertovat* lze prohodit pořadí barev
- Režim: možnost vybrat z 5 možností rozdělení dat – Stejný interval (třídy se stejnou velikostí), Kvantil (stejný počet hodnot v každé třídě), Natural Breaks (rozdělení dat na základě stejných kritérií), Směrodatná odchylka (vypočítá střední hodnotu dat a vytvoří třídy založené na směrodatné odchylce od průměru), Pretty Breaks (hranice tříd jsou celá čísla)
- Histogram: možnost manuálně (posouváním po ose) měnit rozsah tříd

- Třídy: zvolení počtu tříd/kategorií, do kterých chceme data rozdělit, tlačítka

Ize třídy přidávat nebo mazat.

- 2) Vytvoření kategorií pomocí tlačítka Klasifikovat.
- 3) Vytvořena výsledná mapa se všemi náležitostmi jako je titul, legenda, měřítko atd. pomocí Tvůrce mapy (Map Composer).

2) Složený kartogram

Pro ukázkou tvorby složeného kartogramu, který vznikne kombinací dvou jednoduchých kartogramů, byla zvolena mapa podílu zemědělské a lesní půdy na celkové ploše SO ORP kraje Vysočina. Pro její tvorbu byla použita vektorová data

ObceSRozsirenouPusobnostiPolygony z databáze ArcCR500 a data z ČSÚ.

Postup:

- 1) Pomocí funkce Clip (Oříznout) byly vybrány obce v kraji Vysočina.
- 2) Informace o druzích pozemků byly připojeny k ořízlé vrstvě ORP.
- 3) Tato doplněná vrstva musí být v mapovém okně dvakrát. Za spodní vrstvu byla zvolena vrstva zemědělské pozemky a za horní vrstvu lesní pozemky.
- 4) Další postup je obdobný jako u tvorby jednoduchého kartogramu. Postupně byla klasifikována data z obou vrstev do intervalů a následně spodní vrstva byla upravena do podoby barevného kartogramu a horní vrstva do podoby rastrového kartogramu.
- 5) Tvorba rastrového kartogramu je složitější než u barevného, jelikož QGIS neumí automaticky generovat rastrové stupnice a tudíž bylo nutné znaky pro všechny intervaly definovat manuálně: Symbol -> Typ vrstvy symbolů -> Výplň liniovým vzorkem -> v tabulce třídy postupná změna symbolů.
- 6) Mapa se všemi náležitostmi byla dokončena opět pomocí Tvůrce mapy (Map composer).

3) Objemový (prostorový) kartogram

Pro ukázkou tvorby objemového kartogramu (= jednotlivé areály jsou vždy vyvýšeny o příslušnou kvantitu jevu) byla použita stejná data jako u jednoduchého kartogramu – *OkresyPolygony*.

Postup:

- 1) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy* a záložky *Styl*. Zde vybrána možnost 2.5D, která umožňuje nastavit 2.5D efekty pomocí několika základních parametrů.
  - Výška: lze nastavit buď pomocí pevné hodnoty (v mapových jednotkách), výběrem jedno z polí vrstvy nebo výrazem
  - Úhel: nastavení úhlu pohledu (ve stupních), 0° znamená západ - roste ve směru hodinových ručiček
  - Roof color, Wall color: nastavení barev střechy a stěny, pro simulaci slunečního záření zaškrtnout políčko *Shade walls based on aspekt*
  - Stín: nastavení barvy a velikosti stínu (v mapových jednotkách)
- 2) Po dokončení nastavení efektů v 2.5D zvolena možnost *Odstupňovaný*.
- 3) Rozdělení hodnot do intervalů podobně jako při tvorbě jednoduchého kartogramu.
- 4) Vytvoření mapy se všemi náležitostmi ve Tvůrci map.

Dasymetrická metoda

Pro ukázkou tvorby dasymetrické metody byla zvolena mapa hustoty obyvatel, pro jejíž tvorbu byla použita vektorová data *ZakladniSidelniJednotkyPolygony* z databáze ArcCR500.

Postup:

- 1) Výpočet velikost hustoty zalidnění:
  - V atributové tabulce zvolit Přepnout režim editace
  - Přidat nový sloupec pomocí tlačítka New field, kde zadat název Hustota a typ zvolíme desetinné číslo.
  - Otevřít kalkulátor polí , kde se zaškrtně Aktualizovat existující pole, vybere se pole Hustota a napíšeme výraz pro výpočet hustoty (počet obyvatel/plocha)* 1000000.
- 2) Další postup je obdobný jako u tvorby jednoduchého kartogramu, s tím rozdílem, že třídy se rozdělí manuálně pomocí Histogramu a plochy nebudou obsahovat hranice.
- 3) Výsledná mapa se všemi náležitostmi byla vytvořena ve Tvůrci map.

Metoda teček

1) Topografický způsob

Pro ukázkou tvorby topografického způsobu byla zvolena mapa počtu obyvatel, pro jejíž tvorbu byla použita vektorová data *ZakladniSidelniJednotkyBody* z databáze ArcCR500.

Postup:

- 1) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy* a záložky *Styl*. Zde vybrána možnost Odstupňovaný
- 2) Volba Symbol Marker – Jednoduchá značka.
- 3) Určení počtu tříd, vhodné rozdělení a pro každou třídu nastavení jiné velikosti značky
- 4) Mapa se všemi náležitostmi byla vytvořena ve Tvůrci map.

2) Kartogramový způsob

Pro ukázkou tvorby kartogramového způsobu byla zvolena mapa hustoty obyvatel na jeden kilometr čtvereční. Pro tvorbu této mapy byla použita stejná data jako při tvorbě dasymetrické metody.

Postup:

- 1) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy* a záložky *Styl*. Zde vybrána možnost Odstupňovaný
- 2) Volba Symbol Fill dotted - tato funkce umožňuje rovnoměrně rozdělit body v ploše.
- 3) Volba Výplň bodovým vzorkem, nastavení vodorovné a svislé vzdálenosti 10 milimetrů a vodorovný a svislý posun 0, dále možnost vybrat barvu tečky a výplně.
- 4) Určení počtu tříd, vhodné rozdělení a pro každou třídu nastavení jiné velikosti tečky.
- 5) Mapa se všemi náležitostmi byla vytvořena ve Tvůrci map.

Zobrazení popisků

Pro ukázkou tvorby popisků byla použita vektorová data *KrajePolygony* z databáze ArcCR500.

1) Anotace

Pro ruční přidání popisků, je vhodné použít anotace, které se ukládají do mapového projektu.

Nachází se pod tlačítkem .

Postup:

- 1) Výběr Textové anotace
- 2) Kliknout na místo, kam jí chceme umístit → vytvoří se obdélník
- 3) Do tohoto obdélníku lze napsat jakýkoliv text a navolit typ, velikost, barvu písma, pozadí a rámu anotace
- 4) S vytvořenou anotací lze různě pohybovat či měnit velikost obdélníku nebo ohraničující obdélník úplně odstranit.

2) Popisky z datových vrstev

Použití pro automatické vygenerování popisků k vybranému atributu.

Postup:

- 1) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy* a záložky *Popisky*. Vybrat možnost *Zobrazit popisky pro tuto vrstvu* a zdroj popisku.
  - Text: výběr typu, stylu, velikosti a barvy písma.
  - Formátování: nastavení výšky řádku, možnost zalomit text na určitém znaku, zarovnání či formátování čísla.
  - Obalová zóna: vykreslení obalové zóny kolem písma, její barvy, velikosti.
  - Pozadí: výběr tvaru, velikosti, barvy, šířky pozadí.
  - Stín: možnost vybrat pod čím chceme stín vykreslit, jeho odsazení, poloměr rozostření, barvu, měřítko.
  - Umístění: umožňuje umístit text vodorovně, svisle, okolo centroidu atd. nebo ho lze definovat daty.
  - Vykreslování: výběr viditelnosti závislé na měřítku nebo velikosti pixelu, definování daty, zobrazení popisků vzhůru nohama, omezení počtu prvků, odradit popisky od překrytí prvků.
- 2) V atributové tabulce vytvořit tři nové sloupce, do kterých se budou ukládat souřadnice umístění a rotace popisku (popx, popy, popr), datový typ bude desetinné číslo
- 3) Otevření dialogového okna *Vlastnosti vrstvy*, záložky *Popisky* a možnost *Umístění*, zde vybrat možnost *Definovaný daty* a zvolit vytvořené sloupce.
- 4) Zapnutí editace vrstvy a nástrojové lišty *Panel nástrojů popisek*.

- 5) Ikony pro práci s popisky: , kde pro posun popisku slouží čtvrtá ikona a pro rotaci pátá ikona
- 6) Po změně umístění popisku se jeho souřadnice a rotace zapíše do sloupců popx, popy a popr v atributové tabulce
- 7) Nakonec je třeba vše uložit.

3) Tvůrce map

Popisky lze přidávat také v Tvůrci map (Map Composer) pomocí tlačítka Přidat popisek, které se nachází buď v postraní liště nebo v záložce Rozvržení. Po vytvoření popisku kliknutím do mapového okna lze měnit jeho umístění, velikost, písmo, barvu, okraje, zarovnání, rotaci, rám či pozadí.